

Viite

Asia

**EU:n kauppaministerien epävirallinen lounas Brysselissä 1.10.2019**

Suomi järjestää EU-puheenjohtajakaudellaan epävirallisen kauppaministerilounaan Brysselissä 1.10.2019. Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari toimii kokouksen puheenjohtajana.

Kokouksessa käsitellään seuraavia aiheita:

**Maailman kauppajärjestö WTO:n tilanne, ml. kauppasuhteet Yhdysvaltoihin**

**Vapaakauppasopimusten toimeenpano**

**EU:n ja Mercosurin kauppasopimus**

Kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari toimii kokouksen puheenjohtajana eikä Suomi esitä kokouksessa kansallisia kantoja.

Puheenjohtajamaana Suomi pyrkii edistämään EU:n kauppaa-agendaa parhaalla mahdollisella tavalla EU:n yhtenäisyys säilyttäen.

**Asialista:**

- A. Maailman kauppajärjestö WTO:n tilanne, ml. kauppasuhteet Yhdysvaltoihin
- B. Vapaakauppasopimusten toimeenpano
- C. EU:n ja Mercosurin kauppasopimus

**Ulkoministeriö****TAVOITEMUISTIO**

TUO-10, TUO-20

16.9.2019

Asia

**Maaailman kauppajärjestö WTO:n tilanne, ml. kauppasuhteet Yhdysvaltoihin;  
vapaakauppasopimusten toimeenpano; EU:n ja Mercosurin kauppasopimus**

Kokous/tapaaminen

EU:n kauppaministerien epävirallinen lounas Brysselissä 1.10.2019

Viite (U/E-tunnus)

E5/2019 vp (sähköisen kaupan useanvälisten neuvottelujen aloittaminen)  
U 15/2018 vp, E 124/2017 vp (Mercosur)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Ismo Kolehmainen, UM/TUO-10, ismo.kolehmainen@formin.fi, puh. 0295 350 379  
Heli Honkapää, UM/TUO-20, heli.honkapaa@formin.fi, puh. 0295 351 455  
Marja Kuosmanen, UM/TUO-10, marja.kuosmanen@formin.fi, puh. 0295 350 110  
Heli Siikaluoma, UM/TUO-20, heli.siikaluoma@formin.fi, puh. 0295 351 133  
Kent Wilska, UM/TUO-10, kent.wilska@formin.fi, puh. 0295 351 522

**1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET**

- A. Maaailman kauppajärjestö WTO:n tilanne, ml. kauppasuhteet Yhdysvaltoihin
- B. Vapaakauppasopimusten toimeenpano
- C. EU:n ja Mercosurin kauppasopimus

**2. SUOMEN TAVOITE**

Suomi toimii kokouksessa puheenjohtajana eikä esitä kansallisia kantoja.

Puheenjohtajamaana Suomi pyrkii edistämään EU:n kauppagenda parhaalla mahdollisella tavalla EU:n yhtenäisyys säilyttäen.

**3. NEUVOTTELUTILANNE****A. WTO:n tilanne, ml. kauppasuhteet Yhdysvaltoihin**

WTO:lle rakentuva monenvälinen kauppajärjestelmä on edelleen vakavissa vaikeuksissa. WTO:n jäsenten yksipuoliset kauppatoimet sekä kauppapoliittinen vastakkainasettelu horjuttavat monenvälistä järjestelmää. WTO:n reformiprosessissa ei ole juurikaan edistytty. WTO:n riitojenratkaisujärjestelmän

toimivuutta varjostaa valituselimen yhä todennäköisempi halvaantuminen joulukuussa. WTO:n tilanne heijastuu myös EU:n ja Yhdysvaltojen kauppasuhteisiin.

## **B. Vapaakauppasopimusten toimeenpano**

Komissio kertoo lounaalla EU:n vapaakauppasopimusten toimeenpanoa seuraavan kolmannen vuosiraporttinsa valmisteluista. Raportti julkaistaan lokakuun aikana.

## **C. EU:n ja Mercosurin kauppasopimus**

EU ja Mercosur saavuttivat 28.6.2019 poliittisen yhteisymmärryksen EU:n ja Mercosurin välisen assosiaatiosopimuksen vapaakauppaa koskevan osan pääpiirteistä. Vapaakauppasopimus on osa laajempaa assosiaatiosopimusta, johon kuuluu myös poliittista vuoropuhelua ja yhteistyötä koskevia osia. Nämä muut osat on neuvoteltu pääosin valmiiksi jo aikaisemmin. Seuraavaksi on vuorossa koko assosiaatiosopimuksen viimeistely, jonka jälkeen neuvottelutekstit käyvät läpi juridisen tarkastelun ja ne käännetään kaikille EU-kielille. Tämän jälkeen EU:n komissio tulee tekemään neuvostolle esityksen sopimuksen allekirjoittamisesta sekä mahdollisesta väliaikaisesta soveltamisesta. Allekirjoitusvaiheeseen pääsemisestä on esitetty arvioita puolesta vuodesta vuoteen tai jopa yli.

## **4. TAUSTA**

### **A. WTO:n tilanne, ml. kauppasuhteet Yhdysvaltoihin**

WTO:n akuutein reformikysymys on riitojenratkaisujärjestelmän uudistaminen. WTO:n kaksiportainen riitojenratkaisujärjestelmä uhkaa murentua Yhdysvaltojen jatkaessa valituselimen jäsenvalintojen estämistä. Useiden jäsenten (ml. EU) ratkaisuehdotuksista huolimatta konkreettista edistystä ei ole saavutettu ja valituselimen pattitilanteen purkaminen vuoden loppuun mennessä näyttää yhä epätodennäköisemmältä. EU tukee edelleen yleisneuvoston alaista neuvotteluprosessia, mutta etenee samanaikaisesti valituselimen väliaikaisesti korvaavan ratkaisumallin (välimiesmenettely) kanssa. Ensimmäinen sopimusjärjestely solmittiin Kanadan kanssa heinäkuussa ja tunnusteluja muiden maiden kiinnostuksesta jatketaan.

Toinen reformialue on WTO:n säännönmukaisen työn vahvistaminen. EU:n valmisteleva WTO:n sääntömääräisen työn parantamista käsittelevä ehdotus sisältää elementtejä, joilla voitaisiin tehostaa WTO:n neuvostojen ja komiteoiden työskentelyä varsinkin kauppahuolien käsittelyn suhteen. Ehdotus esiteltiin tiedonantona WTO:n yleisneuvostossa heinäkuussa. Kolmantena reformialueena on WTO:n neuvottelufunktion parantaminen.

EU, Yhdysvallat ja Japani tekevät yhteistyötä kolmikannassa WTO:n kehittämiseksi ml. sääntökirjan uudistaminen ja WTO:n kriisin juurisyiden ratkaisu. Erityishuomion kohteena ovat teollisuuden kauppaa vääristävät tuet.

Suomen tavoitteena on monenkeskisen, sääntöpohjaisen järjestelmän ylläpitäminen ja vahvistaminen, Suomi pitää tärkeänä, että WTO kykenee jatkamaan työtään tehokkaasti ja että WTO:n riitojenratkaisu pystytään säilyttämään.

WTO:n tilanne yleensä ja valituselimen pattitilanne erityisesti eivät voi olla heijastumatta myös EU:n ja Yhdysvaltojen kauppasuhteisiin. Yleistilanteesta erillään suhteisiin vaikuttavat nyt syksyllä myös vuosikausia WTO:n riitojenratkaisussa käsitellyssä olleet Airbus ja Boeing –riidat, jotka ovat tulossa päätökseen. Välimiesten päätös vastatoimien tasosta, johon Yhdysvallat on Airbus-riidassa oikeutettu,

saadaan syksyn aikana. Vastaava päätös EU:n vastatoimien tasosta Boeing-riidassa saadaan puolestaan vasta ensi vuoden puolella. EU:n tavoitteena on päästä asiassa neuvotteluratkaisuu, mutta on mahdollista, että Yhdysvallat asettaa syksyllä vastatoimet. Huomionarvoista on, että nämä vastatoimet ovat WTO:n oikeuttamat, toisin kuin Yhdysvaltojen yksipuolisesti asettamat tullit.

Suomi pitää tärkeänä, että EU aktiivisesti etsii ratkaisuja Yhdysvaltojen kanssa dialogin avulla ja neuvotteluteitse. Samalla EU:lla tulee kuitenkin tarvittaessa olla valmius puolustaa etujaan WTO-mukaisilla toimilla.

## **B. Vapaakauppasopimusten toimeenpano**

EU:lla on voimassa vapaakauppasopimukset noin 70 kauppakumppanin kanssa. Näitä ovat esimerkiksi Japani, Kanada ja Etelä-Korea. Sopimusten määrän odotetaan lisääntyvän seuraavien vuosien aikana. Muun muassa sopimuksen Singaporen kanssa odotetaan tulevan voimaan lähikuukausina.

On tärkeää, että EU:n yritykset ja kuluttajat voivat hyödyntää sopimuksia parhaalla mahdollisella tavalla. Aihe on noussut parin viime vuoden aikana keskeisemmin esille EU:ssa ja sen painoarvio tulee sopimusverkoston laajenemisen myötä edelleen kasvamaan. Kyseessä on aihe, jota Suomi haluaa edistää puheenjohtajuuskaudellaan.

Komissio on vuodesta 2017 alkaen julkaissut vuosiraportin vapaakauppasopimusten toimeenpanosta. Raportit ovat aikaisempina vuosina sisältäneet sopimusmaakohtaista tietoa muun muassa siitä, miten vienti, tuonti ja investoinnit ovat lisääntyneet sopimusten voimaantulon jälkeen, miten tavarakaupan tullietuuksia ja kiintiöitä hyödynnetään, millaisia kaupan esteitä sopimuksilla on poistettu tai millaisia esteitä yhä kohdataan.

## **C. EU:n ja Mercosurin kauppasopimus**

Sopimuksen kaikki yksityiskohdat eivät vielä ole tiedossa. Sopimusta on mahdollista arvioida siinä vaiheessa, kun myös kaikki lopulliset tekstit, ml. myönnytysluettelot, on saatu komissiosta.

Poliittisen sopimuksen saavuttaminen vapaakauppaa koskevista osista on joka tapauksessa merkittävä saavutus. Mercosur-alueella asuu yli 260 miljoonaa ihmistä ja se kattaa noin 80 prosenttia Latinalaisen Amerikan bruttokansantuotteesta. Mercosur on yksi maailman suurimmista talousalueista ja merkittävä kasvava markkina-alue. Koska Mercosur-alueen maissa on vielä paljon kaupan esteitä, vapaakauppasopimus tuo merkittäviä etuja eurooppalaiselle teollisuudelle ja palveluyrityksille. Mercosur-maiden sovelletut tullit ovat vielä varsin korkealla tasolla ja lisäksi alueella on suhteellisen paljon muita kaupan esteitä. Tämänhetkisten tietojen mukaan Mercosur vapauttaa kaupastaan noin 90 prosenttia. Komissio mukaan sopimuksen tullien alennusten kautta syntyisi neljän miljardin euron vuosittaiset säästöt.

Sopimus sisältää EU:n muiden vapaakauppasopimusten tapaan määräyksiä työelämän normeista ja ympäristömääräyksistä. Lisäksi osapuolet sitoutuvat Pariisin ilmastopopimuksen tehokkaaseen toimeenpanoon. Mercosur-sopimus olisi siten voimaantullessaan yksi väline pyrkimyksissä sitouttaa alueen maat tiiviimmin yhteistyöhön ilmastomuutoksen torjumiseksi ja laajemmin ympäristön suojelemiseksi. Sopimuksen kestävä kehityksen kappale mahdollistaa yhteistyön laajasti kestävä kehityksen kysymyksissä, ml. metsäsektori. Metsäpalojen tehokas ennaltaehkäisy ja metsäkadon pysäyttäminen Amazonin alueella vaativat kuitenkin ennen muuta johdonmukaisia toimia paikallisten viranomaisten taholta sekä kansainvälisen yhteistyön tiivistämistä.

## LIITTEET

|               |                                                                                                                |
|---------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Asiasanat     | Kauppapoliittinen komitea, Mercosur, Transatlanttiset suhteet, WTO, Yhdysvallat, vapaakauppasopimusneuvottelut |
| <b>Hoitaa</b> | <b>UM</b>                                                                                                      |
| Tiedoksi      | EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PE, PLM, SM, STM, TEM, TULLI, VM, VNK, YM                                              |